

A HUMÁN MIGRÁCIÓ ÉS A SPIRITUALITÁS KAPCSOLATA

„A modern, ismeret-alapú társadalomban a gyakorlati készségeket tudományos ismeretekre és tudományos kutatási eredményekre lehet alapozni.”¹

- Kerecsi Klára –

Az emberi vándorlás, a humán migráció forráskutatásának az egyik kiemelt jelentőségű területe a spiritualitás. Az emberi történelem előtti és a világvallások ismertté válásának időszakából származó írott tanítások ismerik a vándorlás jelenségét, ahhoz ajánlásokat fogalmaznak meg a hívők irányába. Ezek a tanítások a mai modern világ migrációs mintázatára és szereplőire is értelmezhetőek, alkalmazhatóak.

A spiritualitás és a klasszikus tudományágak területén is megjelenik a migráció jelensége, mivel vannak a világban olyan globális kihívások, amelyeket csak a tudomány és a vallás vezető képviselőinek egyetértésével, közösen kialakított és elfogadott, képviselt módszertanával lehetséges érdemben kezelni. Az emberi vándorlásnak nincs egységesen elfogadott fogalma, ugyanakkor ezekben több közös elem is jelen van, pl. a mobilitás, a cél, a mintázat stb. Ezeknek a céloknak képezheti egy elemét a vallási alapokra épülő kulturális migráció, amelyet a vándor egyfajta küldetesként él meg. Ennek a folyamatnak az egyik következménye lehet a célország államvallásának megváltozása.² A humán migráció egy olyan társadalmi jelenség, amelynek mind a kialakulásában, mind annak kezelésében egyaránt szerepet játszik a vallás és a materializmus.³

1. A migráció és a spiritualitás kapcsolódási felületei

Az ősi védikus szentiratok tudást adnak át a saját magunk, a más élőlények, és a természeti erőket irányító félistenek által okozta sorscsapásokról, a természeti katasztrófák kiváltotta szenvedésekről is, amelyek közvetve vagy közvetlenül kiválthatja a népek, törzsek, csoportok, egyének vándorlását, de abban a karmának is jelentős szerepe van. A konzervatív filozófia

---

¹ [Sz.n.] „Gondolatok a rendszettudományról.” <https://rtk.uni-nke.hu/oktatas/rendszettudomanyi-doktori-iskola/bemutakozas> (letöltés dátuma: 2020. 12. 26.)

² Hautzinger Zoltán: *A migráció és a külföldiek büntetőjogi megjelenése*. Pécs, AndAnn. 2018. 19.

³ Varga Károly: „Spiritualitás és migráció.” *Magyar Tudomány*. 177. évf. 2016. 9. sz. 1118-1129.

analógiájának mintájára, karmája nemcsak az anyagi világban létező egyéni léleknek van, hanem létezik csoportkarma is, amelyet egy adott népre, akár országra is vonatkoztatni lehet. A karmája elől senki nem tud megszökni, annak bekövetkezése független a helytől és időtől. Az adott helyre történő születésnek meghatározott oka van, amely a körülményektől függően akár küldetéssé emelkedhet az emberi élet valós értelmének helyben maradással, vagy vándorlással történő megtalálásával, a békés vagy konfliktusos eszközök alkalmazásával.

Az 1990-es években jelent meg a civilizációk összezapásának elmélete. A jelentős vitákat kiváltó elmélet atyjaként jegyzett harvardi politológus szerint a jövőbeli nemzetközi konfliktusok várhatóan inkább kulturális, mint ideológiai, nagy nemzeti vitákból alakulnak ki. Elméletében nyolc erkölcsileg és politikailag összeférhetetlen civilizációt azonosított, amelyek között feszülő eltérések valós konfliktusokhoz vezethetnek. Ennek egyik eszköze lehet a fegyveres harc, mint pl. ahogyan az umma elérése érdekében az iszlám világ az írott történelem szerint két alkalommal próbálta meg elfoglalni Európát – és ami évszázados háborúk után mégsem sikerült. A globalizált világban a harmadik kísérlet a „muzulmán demográfiai invázió”.⁴

A Lenski által kifejlesztett ökológiai evolúciós elmélet (*ecological evolution theory*), a migráció elmélete és a telepes kolonializmus, valamint a Malešević által kifejlesztett erőszak-szociológiai megközelítés szerint a négy elmélet jól illeszkedik egymáshoz, összehasonlító keretet biztosít a bibliai és a régészeti adatok értelmezéséhez.⁵

Wright a törzsi társadalmaktól az „Y” generációs technológia koráig hajtotta végre elemzését antropológiai, történelmi és szociológiai megközelítésben a migráció spirituális értelmezhetősége céljából. Ennek során vizsgálta a vallások kialakulását, a hit folyamatos változását és fejlődését, amelynek elemei hatást gyakoroltak a humán migrációra. Provokatív kérdésként vetődik fel a kérdés a civilizációk harcáról, a zsidó-keresztény, a nyugati társadalmak és az iszlám világ közötti feszültségről. Megoldási lehetőségként ajánlja a kölcsönös toleranciát és olyan Isten létét, akinek könyörülete átfogja a globális világot.

---

⁴ Huntington, Samuel P.: *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New-York, Simon & Schuster, 1996. 89-141.

⁵ Pitkänen, Pekka: „The ecological-evolutionary theory, migration, settler colonialism, sociology of violence and the origins of ancient Israel”. *Cogent Social Sciences*, 2. évf. 2016. 1. sz. 1-23. DOI: [10.1080/23311886.2016.1210717](https://doi.org/10.1080/23311886.2016.1210717)

„A globalizáció mára túl szűkössé tette a bolygót ahhoz, hogy olyan hatalmas vallások békésen megférjenek, amelyek egymással szemben állnak. Ha az ábrahám Istene – a zsidók Istene és a keresztények Istene és a muzulmánok Istene – nem segíti elő a toleranciát, mindnyájan bajban vagyunk.”⁶

2. A modern migráció és a vallástörténet vándorlástörténetének kapcsolódása

A vallás olyan egyetemes és átfogó fogalom, amelyre nehezen adható meghatározás: „élményszerű találkozás a szenttel és a szenttől meghatározott ember válaszcselekménye.”⁷ Apológusok kutatási eredményei alapján az öt világvallás azért értékelhető nagynak, mert a követők száma a legmagasabbak között van, minden kontinensen elterjedt és rendelkezik egyetemes (egész világra szóló) küldetésstudattal.⁸ A napjainkban ismert adatok szerint a kereszténység (31%; 2,4 milliárd hívő), az iszlám (25%; kb. 1,9 milliárd hívő), a hinduizmus (15%; kb. 1,2 milliárd), a buddhizmus (7%; 500 millió), a kínai univerzizmus (6%) ember életét határozza meg, gyakorol rá hatást. A 2020. évi adatok szerint a világméretű arányokban érdemi változás nem történt, de az egyes országok esetében igen.⁹

2.1. A katolikus vallás értelmezése a migrációról

Jézus szegényekre vonatkozó szavait a teológia akár így is idézheti: „Menekültek pedig mindig lesznek veletek! (Mt 26,11)”¹⁰ A vallás írott tanításaként tartott Bibliában a migráció kérdésköre az idegen, a jövevény, a földönfutó, a hontalan, a bujdosó és a kóborló kifejezésekhez kötve jelenik meg a több ezer éves szent könyvben. A leírás szerint a testvérgyilkos Káin volt az első, akit Isten arra ítélte, hogy „bujdosó és kóborló” legyen a Földön. Ábrahám és Sára Isten parancsára keltek útra és vándoroltak sok száz kilométert, hogy Isten népalapító tervét megvalósítsák. A napjainkban alkalmazott értelmezés szerint gazdasági bevándorló volt Jákob és családja, amikor a hosszan tartó ínséges időkben Egyiptomba

⁶ Wright, Robert: *Isten evolúciója, vallások és kultúrák*. Budapest, HVG könyvek. 2010. 396.

⁷ Mensching, Gustav: *Soziologie der Religion*. Bonn, Röhrscheid. 1947. 2.

⁸ Glasenapp, Helmuth Von: *Az öt világvallás - Bráhmaizmus, buddhizmus, kínai univerzizmus, kereszténység, iszlám*. Budapest, Akkord kiadó, 1992. 4-32.

⁹ [Sz.n.]: „World Religion Makeup”. *Global Religious Futures*. http://www.globalreligiousfutures.org/explorer#/?subtopic=15&chartType=bar&year=2020&data_type=number&religious_affiliation=all&destination=to&countries=Worldwide&age_group=all&gender=all&pdfMode=false (letöltés dátuma: 2020. 12. 26.)

¹⁰ Szűcs Ferenc: „Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból.” <https://confessio.reformatus.hu/v/menekultugy-migracio-bibliai-es-teologiai-etikai-nezopontbol/> (letöltés dátuma: 2020. 12. 28.)

költöztek, valamint a gyermek Jézus is menekülni kényszerült szüleivel Heródes által irányított tömeges erőszak elől.

A keresztény vallásban a migráció kiváltó okaként a modern elméletek több eleme is megjelent, valamint a jelenség kezelésére is több ajánlást fogalmaz meg az idegenek szeretetével és a megtisztulás parancsával egyaránt, amelyre Ferenc pápa az elvándorlók és menekültek világnapja alkalmából (szeptember 27.) üzenetében hívja fel visszatérően a figyelmet.¹¹ Az Ószövetségben olvashatóak azok a jövevények, akik huzamosabb ideig kényszerülnek idegen földön, közegben és kiszolgáltatottan élni, ezért védelemre, a befogadó közösség gondoskodására szorulnak. Vannak azonban olyanok, akik létükben is veszélyeztetik a népet, mint ellenséges idegenek, akiktől az Isten óvja a népét a vallási tisztaság megőrzése érdekében. A szent könyvben leírtak szerint az idegen hatások, pogány kultuszok létező veszélyforrások, amely miatt óvja népét az idegen behatásoktól, az idegenekkel való keveredést, az idegenekkel történő házasodást azzal is, hogy már Mózes ötödik könyve, 5. fejezetében leírt első Isteni parancsolat szerint „Ne legyen más Istened rajtam kívül!”. A keresztény humanitás ugyanakkor megoldást is ajánl a migráció kezelésére a „Nem kirekeszteni – ellenőrizni!” elv¹² megjelenésével, amely egy ókori keleti szokáson alapul. Eszerint az úton lévő jövevény nem maradhat a szabad ég alatt éjszakára, kötelező részére szállást, ételmet adni. Mielőtt erre sor kerülne, előbb kifaggatják a vándort. Ha a lévita tisztában van helyzetével, nem áll elő igényekkel, nem követelők és elfogadja a befogadásának feltételeit – biztosítani kell neki azt.

2.2. Az iszlám követőinek értelmezése a migrációról

Az iszlám szó arab eredetű, és engedelmességet, odaadást, Isten akaratában való megnyugvást jelent. Az iszlám vallás szintén ismeri a migráció, a vándorlás jelenségét, amelynek kiváltó okaként gazdasági, vallási gondokat vagy egyszerű áttelepülést jelöl meg. A Korán több migrációs hullámról, vándorlásról tanúskodik a muszlim hit követői között. Engedi, sőt, ajánlja az elnyomott és gyenge embereknek, hogy az életterükből a Próféta másik földjére vándoroljanak, amihez azoknak kell segítenie a vándorokat, a menekülőket, akiknek hatalmuk van arra. Ugyan a modern világ földrajzi határokat és ellenőrző helyeket állított fel arra, hogy

---

¹¹ Vertse Márta, Vértesaljai László: „Ferenc pápa üzenete a migránsok és menekültek szeptember 27-i Világnapjára”. *Vatican News*. <https://www.vaticannews.va/hu/papa/news/2020-05/ferenc-papa-uezenete-a-migransok-es-menekueltek-vilagnapjara.html> (letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

¹² [Sz.n.] „Migránsok a Bibliában.” <https://www.evangelikus.hu/node/7271?language=sk> (letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

elossza a nemzeteket és megállítsa a migráció áramlását, az iszlám tanításában minden ország Istenhez tartozik és minden ember Allah szolgája. Mohamed tanítása szerint a menekülőket meg kell hallgatni, meg kell ismerni, lehetőséget kell nekik biztosítani, hogy a választott környezetükbe integrálódni tudjanak, és ha elfogadják a befogadó nép szabályait, úgy biztosítani kell nekik minden lehetséges segítséget.¹³

2.3.A buddhizmus és a vándorok kapcsolata

A korabeli leírások szerint Kr.e. 3. században létrejött a buddhista egyház, a szerzetesek megszerkesztették a buddhizmus szent iratait tartalmazó gyűjteményt, a Tipitákat.¹⁴ A hit tanai szerint ismerik a vándor, a menekült fogalmát és a tanítások szerint segíteni kell őket a lehetőségek függvényében. A veszélyeztetettség (sérülékenység) miatt a többiekénél is nagyobb figyelemmel kell lenni a nők és a gyermekek felé. A segítség nem lehet végtelen és feltétel nélküli, amelynek a célja, hogy a menekülő vissza tudjon térni saját hazájába és népéhez. A hit követői szerint a menekülést kiváltó okok változhatnak, az eltérő vallások önmagukban nem előidézői a vándorlásnak, viszont vannak olyan emberek, csoportok, akik a vallásuk nevében, annak istene által hirdetett tanokat egyéni érdekeit szolgálva igazolják más hitűek elleni agressziójukat.

2.4.Az univerzizmus kapcsolódása a vándorokkal

A kínai vallás nem képez egységes hit- és gyakorlatrendszer, hanem egymásra ható vallási és filozófiai hagyományok összetett egészeként fogható fel. Az univerzizmus keretében, ám önálló vallásként született meg az i. e. 6. században a taoizmus. Mestere Lao-ce volt, a tan legfontosabb összefoglalása pedig a Tao tö king (Az Út és Erény könyve) című munkában maradt az utókorra. A gondolatrendszer középpontjában a tao, a Világtörvény áll, amely minden létezőnek az ősi oka. Az ember feladata, hogy szemlélődő módon törekedjék a tao befogadására, megértésére. Ez a szemlélődő, konfliktust kerülő szellem jelenik meg a vándorokkal, menekülőkkel való ajánlások esetében is, ami arra tanítja a vallás követőit, hogy a rászorulókat segítsék a lehetőségeik függvényében.¹⁵

---

¹³ Saritoprak, Zeki: „The Qur’anic Perspective on Immigrants: Prophet Muhammad’s Migration and Its Implications in Our Modern Society.” *The [E]Journal of Scriptural Reasoning*, 10. évf. 2011. 1. sz. <http://jsr.shanti.virginia.edu/back-issues/vol-10-no-1-august-2011-people-and-places/the-quranic-perspective-on-immigrants/> (letöltés dátuma 2021. 02. 25.)

¹⁴ Bukkyō Dendō Kyōkai: *Buddha tanítása*. Kosaido Printing Co., Ltd. Tokyo, Japan, 2007. 260-274.

¹⁵ [Sz.n.] ”Magyar katolikus lexikon – a kínaiak hite.”

<http://lexikon.katolikus.hu/K/k%C3%ADnaiak%20hite.html> (letöltés dátuma 2021. 02. 25.)

2.5.A zsidó vallás és a migráció kapcsolatrendszere

A zsidók őseinek megjelenése a mai Izrael területén, a Biblia leírása szerint i. e. 2. évezred első felére tehető. A történet szerint Ábrahám ősatya családjával és félnomád törzsek egy csoportjával eljött a mezopotámiai Urból, majd Harránból, és hazát keresve vándorolt azon a földön, amelyet Isten (Elohim) mutatott neki. Amikor a zsidóság elhagyta házait, hogy folytassa útját az Ígéret Földje felé, már a törvény, a Tóra irányítása alatt élt a nemzet, amely Mózesről vette át a Teremtő szavát. A Tóra tartalmazta a nép történelmét és törvényeit egyaránt. A törvények legfontosabb csoportja a tízparancsolat, amelyet az Isten két kőtáblába vésve adott Mózesnek az egyiptomi kivonulás utáni negyven éves vándorlás során.¹⁶ A „*kiválasztott nép*”¹⁷ vallásának követői a törvény rendelkezéseit követve elfogadják a nincstelen vándorokat és az üldözött menekülőket. Mindkét veszélyeztetett személyi kör esetében kötelességnek tekintik a segítségnyújtást, de csak olyan ellenőrzések után, amelyek a saját biztonságukat hivatott erősíteni, feltételezve a megtérést, ami garanciája annak, hogy valóban nem ártó szándékú a megsegített jövevény.

3. Összefoglalás

A humán migráció hatásainak kutatása során alapvető igényként jelentkezik a migráció fogalmi körének kutatása, vizsgálata, elemzése. Ennek során az enciklopédikus, a történelmi és a tudományos értelmezéseken túl vizsgáltam a jelenséget az írott emberi történelem megjelenésének időszakára visszanyúlva. Mind az öt vizsgált világvallás azonosítható módon írja le tanítását az emberi vándorlással összefüggésben. A kutatási eredmények felhívják arra a figyelmet arra, hogy amennyiben egy ország meghatározza a különböző vallásúak jogállását, az érdemben befolyásolja az érkező külföldiek integrációs lehetőségeit.¹⁸ A különböző vallások mind az ellenőrzött (*controlled*), a nyilvántartott (*documented*) migrációt preferálják olyan alkalmazott elemekkel, amelyek feltételezik a fogadó társadalom biztonsága érdekében az érkező vándorok szabálykövetését új környezetükben, valamint a segítségnyújtást a rászorulóknak.

---

¹⁶ [Sz.n.] „A zsidó nép története.” <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/KonyvekKonyve-a-konyvek-konyve-2/a-bibliarol-14D6/az-oszovetseg-154C/a-zsido-nep-rovid-tortenete-154F/> (letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

¹⁷ [Sz.n.] „A kiválasztott nép.” <https://zsido.com/fejezetek/a-kivalasztott-nep/> (letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

¹⁸ Ádám Antal: „Az egyház és az állam viszonya.” In Jakab András, Könczöl Miklós, Menyhárd Attila, Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. Budapest, HVG-ORAC, 2020. <https://ijoten.hu/uploads/az-egyhz-s-az-llam-viszonya.pdf> (letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

Hivatkozásjegyzék:

[Sz.n.] „A kiválasztott nép.” <https://zsido.com/fejezetek/a-kivalasztott-nep/> (letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

[Sz.n.] „A zsidó nép története.” <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/KonyvekKonyve-a-konyvek-konyve-2/a-bibliarol-14D6/az-oszovetseg-154C/a-zsido-nep-rovid-tortenete-154F/>(letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

[Sz.n.] „Gondolatok a rendészettudományról.” <https://rtk.uni-nke.hu/oktatas/rendeszettudomanyi-doktori-iskola/bemutakozas> (letöltés dátuma: 2020. 12. 26.)

[Sz.n.] ”Magyar katolikus lexikon – a kínaiak hite.” <http://lexikon.katolikus.hu/K/k%C3%ADnaiak%20hite.html> (letöltés dátuma 2021. 02. 25.)

[Sz.n.] „Migránsok a Bibliában.” <https://www.evangelikus.hu/node/7271?language=sk> (letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

[Sz.n.]: „World Religion Makeup”. *Global Religious Futures*. http://www.globalreligiousfutures.org/explorer#/?subtopic=15&chartType=bar&year=2020&data_type=number&religious_affiliation=all&destination=to&countries=Worldwide&age_group=all&gender=all&pdfMode=false (letöltés dátuma: 2020. 12. 26.)

Ádám Antal: „Az egyház és az állam viszonya.” In Jakab András, Könczöl Miklós, Menyhárd Attila, Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. Budapest, HVG-ORAC, 2020. <https://ijoten.hu/uploads/az-egyhz-s-az-llam-viszonya.pdf> (letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

Bukkyō Dendō Kyōkai: *Buddha tanítása*. Kosaido Printing Co., Ltd. Tokyo, Japan, 2007. 260-274.

Glaserapp, Helmuth Von: *Az öt világvallás - Bráhmaizmus, buddhizmus, kínai univerzizmus, kereszténység, iszlám*. Akkord kiadó, Budapest. 1992. 4-32.

Hautzinger Zoltán: *A migráció és a külföldiek büntetőjogi megjelenése*. AndAnn. Pécs, 2018. 19.

Huntington, Samuel P.: *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New-York, Simon & Schuster, 1996. 89-141.

Mensching, Gustav: *Soziologie der Religion*. Bonn, Röhrscheid. 1947.

Pitkänen, Pekka: „The ecological-evolutionary theory, migration, settler colonialism, sociology of violence and the origins of ancient Israel”. *Cogent Social Sciences*, 2. évf. 2016. 1. sz. 1-23. DOI: [10.1080/23311886.2016.1210717](https://doi.org/10.1080/23311886.2016.1210717)

Saritoprak, Zeki: „The Qur’anic Perspective on Immigrants: Prophet Muhammad’s Migration and Its Implications in Our Modern Society.” *The [E]Journal of Scriptural Reasoning*, 10. évf. 2011. 1. sz. <http://jsr.shanti.virginia.edu/back-issues/vol-10-no-1-august-2011-people-and-places/the-quranic-perspective-on-immigrants/> (letöltés dátuma 2021. 02. 25.)

Szűcs Ferenc: „Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból.” <https://confessio.reformatus.hu/v/menekultugy-migracio-bibliai-es-teologiai-etikai-nezopontbol/> (letöltés dátuma: 2020. 12. 28.)

Varga Károly: „Spiritualitás és migráció.” *Magyar Tudomány*. 177. évf. 2016. 9. sz. 1118-1129.

Vertse Márta, Vértesaljai László: „Ferenc pápa üzenete a migránsok és menekültek szeptember 27-i Világnapjára”. *Vatican News*. <https://www.vaticannews.va/hu/papa/news/2020-05/ferenc-papa-uezenete-a-migransok-es-menekueltek-vilagnapjara.html> (letöltés dátuma: 2021. 02. 25.)

Wright, Robert: *Isten evolúciója, vallások és kultúrák*. Budapest, HVG könyvek. 2010.